

2018 – II

HOLLANDS Maandblad

Delphine Lecompte

Vincent Kortmann

Frank den Butter

Arnon Grunberg

Philip Huff

Aat Ceelen

Pieter Boeles * Over Dries van Agt en de ontreddering

HOLLANDS Maandblad

INHOUD NO. II – 2018

zestigste jaargang • nummer 852
november 2018

Opgericht in 1959 door K.L. Poll.
www.hollandsmaandblad.nl

Redactioneel – Deze maand

Arnon Grunberg – Een nog betere toekomst

Delphine Lecompte – Gedichten

Pieter Boeles – Het persbureau en het verdriet

Ilse Starkenburg – Gedichten

Vincent Kortmann – Dodenherdenking

Philip Huff – Gedichten

Roman Helinski – Steeds gladder

Aat Ceelen – Gedichten

Florus Wijsenbeek – ik-ben-mijn-schatje-kwijt.nl

Jan-Willem Dijk – Water

Gerry van der Linden – Gedichten

Frans Stüger – Het debuut

Marianne Aartsen – Gedichten

Frank den Butter – Apengeluk en rake schatters

Tekeningen Fredie Beckmans

Auteurs in dit nummer

Colofon

Deze maand

Deze maand was ondanks alle gekrakeel over de invoering van glutenvrije pepernoten onmiskenbaar een literaire maand. Zulks mag in onze ontleesde samenleving als winst worden gezien. Het waren de ministers van Onderwijs – daarvan heeft ons land er twee, wellicht om het onderwijs zelf aan het oog te onttrekken – die ervoor zorgden dat de gedachten afdwaalden naar de grote docenten uit onze letterkunde: Theo Thijssen en Bint, de leraar van het jaar 1934 uit de gelijknamige roman van F. Bordewijk.

Dat afdwalen der gedachten geschiedde toen de bewindspersonen Arie Slob en Ingrid van Engelshoven trots aankondigden dat dan toch echt een soort van rekentoets zal worden geïntroduceerd in het Nederlands onderwijs. Nu ja, stipuleerden de ministers, de rekentoets wordt per school afgenomen en iedereen is geslaagd die tenminste een vier (4) haalt. Dat is wat men noemt inclusief beleid: op die manier zou zelfs ik, die nog net de ene nul van de andere kan onderscheiden, nog slagen voor de toets.

De Tweede Kamer zweeg, want die was blijkbaar vergeten dat zij zelf bijna negen jaar geleden besloot tot landelijke verplichtstelling van de rekentoets, nadat bleek dat het rekenniveau in het voorgezet onderwijs steeds verder daalde. Toen de eerste testen tegenvielen (slechts 28 procent van de havo-leerlingen haalde een voldoende), werd schielijk in het huidige regeerakkoord vastgelegd dat de landelijke verplichting moest verdwijnen. Begrijpelijk in een land waar de voor de middelbare school bedoelde taaltoets nu vooral aan de universiteit wordt afgenomen. Niet zelden gebruikt men trouwens een taaltoets die aan de universiteit van Leuven is ontworpen, hoewel de makers klagen dat hij hier niet werkt omdat Nederlandse studenten verslaafd zijn aan vijfjes en zesjes.

Hier is echter van belang dat de gedachten even afdwaalden, en wel naar literaire pedagogie. Toen het cijfer '4' viel, was het alsof men Bint hoorde roepen: 'Ik eis van de leraar dat hij zich niet inleeft in het kind, dat hij niet daalt. Ik eis van het kind dat het zich inleeft in de leraar, dat het klimt. Ik eis dat het zich inleeft in tien leraren!' Dit is een belangwekkend didactisch ideaal: onderwijs is geslaagd als de leerling op de schouders van zijn leermeester klimt om beter en verder te zien. Of zoals Theo Thijssen schreef: 'Ik wil ze allemaal d'r lui kans geven en mijn stelling is; geef ze allemaal op voor 'n vreemde taal.'

Thans moet men vrezen dat Bordewijk en Thijssen enigszins hoog gegrepen zijn voor een onderwijssysteem waaromtrent de Europese Commissie onlangs waarschuwde dat de basiskennis van Nederlandse scholieren 'sneller achteruit gaat dan in de rest van de EU'. Die rest gaat dus al achteruit, en wat dat betreft lijkt Europa misschien wel enigszins op het Romeinse Rijk omstreeks het jaar 300. Dat was de tijd dat het volk werd vermaakt met somptueuze spelen en festivals, maar veel politieke invloed verloor, terwijl de hogere klassen zich wentelden in luxueuze consumptie en verre vakanties. Uit die periode vol vanzelfsprekende welvaart is geen literatuur of wijsbegeerte van betekenis bekend. Waarschijnlijk wachten wij dan ook tevergeefs op iemand die de leerlingen vorsend aankijkt en met Bint zegt: 'Jullie bent te groot voor iets kinderachtigs.' – BB

Een nog betere toekomst

door Arnon Grunberg

Barones Van Babylon, die door iedereen gewoon mevrouw Van Babylon werd genoemd, kende nog de verhalen uit de oude tijd. Haar grootvader was goed bevriend geweest met een man die intensieve veehouderij had bedreven. Hij had varkens en pluimvee gehad, maar de man had de nieuwe tijd zien aankomen en had zich tussen zijn pluimvee van het leven beroofd.

Geslacht en gejaagd werd er al lang niet meer, althans niet officieel, recentelijk was het zeventigste jubileum van de ‘slachtvrije wereld’ groots gevierd en mevrouw Van Babylon had samen met het personeel en een paar vriendinnen haar steentje bijgedragen aan de viering: goede wijnen, lekkernijen en een extraatje voor het personeel.

De wereld was opgeruimd en de schuldigen aan de slachtpartijen van vroeger waren grotendeels ook opgeruimd; het een had natuurlijk met het ander te maken. Aan haar kleindochter Lily vertelde mevrouw Van Babylon verhalen uit de oude doos, want kinderen houden van een beetje griezelen en het is ook goed voor hun ontwikkeling.

Er bestond nog wel veeteelt, maar intensief kon die niet worden genoemd. Op strategische plekken op de wereld stonden manmensen op stal – de edelste, maar dat spreekt vanzelf – om de zaadproductie op peil te houden. Een van de oudste manmensboerderijen was van de moeder van mevrouw Van Babylon geweest. Het bedrijf heette Goed Zaad, want de moeder van mevrouw Van Babylon hield niet van opsmuk. Meestal werd het melken door machines gedaan, maar ouderwets als mevrouw Van Babylon was, hield ze ervan om het handmatig te doen, zoals haar lief moedertje dat ook altijd had gedaan, hoewel ze er nu langzaam aan te oud voor werd.

De rest van de manmensen was schuldig bevonden aan de slacht-

partijen, niet alleen tegen dieren, maar ook tegen andere mensen – de twintigste eeuw werd er graag bijgehaald – en was afgevoerd. In de geschiedenisboeken stond te lezen dat de dood van God slechts een voorspel was van de dood van de man en dat beide sterfgevallen als een bevrijding moesten worden gezien.

Heteroseksualiteit bestond nog wel, zij dat er in de betere kringen op neer werd gekeken, maar daarvoor waren er manvervangers uit Japan, waar ze met de manvervanger waren begonnen en waar ze ook nu nog de beste manvervangers produceerden, al was er recentelijk een heel aardig exemplaar in Finland op de markt gebracht.

Mevrouw Van Babylon schaamde zich voor de restanten heteroseksualiteit die nog in haar zaten, ze had drie manvervangers in haar schuur staan. Veel minder schaamde ze zich voor de lust die ze voelde om soms – illegaal uiteraard – nog ouderwets te slachten. Ze deed het samen met haar dienstmaagd Mireille, die het slachten ook kon waarderen, en hoewel mevrouw Van Babylon het gegiechel van Mireille vreselijk vond, had ze haar nodig bij de illegale slacht. Ze kon het niet meer alleen.

lees meer in het nieuwe nummer

Het persbureau en het verdriet

Dries van Agt, de Drie van Breda, de ontreddering, en ik

door Pieter Boeles

Ofschoon ik werd geboren in de Tweede Wereldoorlog, groeide ik op alsof die ver achter mij lag en ik mijn kleine leed tot maatstaf aller dingen kon maken. Fietsend door het gebombardeerde Rotterdam rook ik nauwelijks de geur van angst en verlies die daar moet hebben gehangen, maar droomde ik over wederopbouw en poëzie. Dat ik op school zat met kinderen die een onderduik hadden overleefd, ontging mij vrijwel volkomen. Ik zag slechts de heroïek van het verzet. Zoals bij velen van mijn generatie, woekerde in mij de behoefte om aan de juiste kant van de geschiedenis te staan.

Die behoefte kreeg een verdere impuls toen in mei 1968 in Parijs duidelijk scheen te worden dat goed en fout haarscherp onderscheiden konden worden en dat links goed was en de toekomst had. Dat maakte het voor mij trouwens niet makkelijker. Ik zat net als dienstplichtige in het leger. Hoewel ik na mijn studie de inlijving niet had willen weigeren – ik kon niet principieel tegen geweld zijn na zelf door de geallieerde legers te zijn bevrijd – was ik tegen doodschieten en evenzeer tegen ‘Befehl ist Befehl’. Die houding leidde uiteindelijk tot degradatie en vervroegd ontslag. Vervolgens vond ik mijn eerste baan op zesentwintigjarige leeftijd bij het Algemeen Nederlands Persbureau (ANP). Daar zou ik geleidelijk de wereld ontdekken.

Het leven der werkenden was minder heldhaftig dan ik had gehoopt, maar ik leerde veel. Het kantoor van het ANP aan de Parkstraat in Den Haag was een kalm en statig pand met een postkamer, een archief, kamers voor de bazen en enkele redactie-zalen op de eerste verdieping. Nog een verdieping hoger stonden

rijen ratelende telexmachines. De redactie buitenland, waar ik begon, bewerkte buitenlandse persberichten tot Nederlandstalige stukken die de bij het ANP aangesloten kranten dan konden overnemen. Er heerste een geconcentreerde, welhaast academische sfeer.

Het eerste telexbericht dat ik moest vertalen, ging over een man die van een toren dreigde te springen en door de politie werd overreed om van zijn voornemen af te zien. Dat lukte bijna. Maar toen de man zich wilde terugtrekken, brulde het verzamelde publiek dat hij een lafaard was. Dat liet hij niet op zich zitten: hij sprong en stierf. Die avond zag ik mijn bericht terug in de NRC en toen pas besepte ik dat dit drama echt was gebeurd. In het redactielokaal had ik mijn vertaalwerk uitsluitend ervaren als een huiswerkopdracht. Sedertdien begreep ik dat ik teksten vervaardigde die de status van waarheid zouden krijgen en die de gemoederen konden bewegen.

Na een tijdje verhuisde ik naar de redactie binnenland. Hier ontsprong het nieuws uit de dagelijkse realiteit in de nabijheid. Maar ook hier was sprake van veel routine. Zo bestond het belangrijkste werk van de chef binnenland uit het onderhouden van het contact met de zeshonderd correspondenten in het land. Dat waren merendeels dorpsjournalisten die in dialect de laatste brand doorbelden. Daarnaast hield de chef audiëntie in een café om de hoek waar hij zachtmoedig meeding met elke op hem uitgeoefende druk. Veel nieuws was trouwens van tevoren geagendeerd in de vorm van persconferenties, evenementen en politieke gebeurtenissen. Verslaggevers toogden daarheen en maakten hun stukjes. De kern van het verhaal moest altijd al in de eerste alinea staan, opdat kranten de ANP-berichten ongestraft konden inkorten.

lees meer in het nieuwe nummer

Dodenherdenking

door Vincent Kortmann

Tegenover me zat een man die dacht dat hij mij ergens van kende. Het was bijna acht uur en de trein minderde vaart.

‘Mooi dat ze de trein stilzetten,’ zei hij.

Ik knikte. De twee minuten stilte waren ingegaan.

‘Mijn opa had joden op zolder,’ zei hij. ‘Ze zijn vlak voor de bevrijding weggehaald, maar hij had ze toch maar mooi. Ook nog een medaille voor gekregen.’

De trein was gestopt in een weiland en het geluid van fluitende vogels klonk door de open raampjes. Naast onze wagon stond een koe met stront aan zijn achterpoten.

‘Later had hij een oorlogsmuseum op zolder,’ vervolgde hij, ‘of eigenlijk een nazimuseum. Hij had er serieus werk van gemaakt. De stellingen waren gebouwd van onbewerkt hout, een beetje als de britsen van Auschwitz. Naziparafernalia hoorden niet thuis in een vitrine, vond hij, maar op ruwhouten planken. En na het eten ging hij altijd een halfuurtje marcheren.’

Enkele medereizigers staarden in onze richting.

‘Marcheren. In naziuniform. Op zolder,’ schalde zijn stem door de stille coupé. ‘Twaalf stappen in de lengte en vijf in de breedte. Op een houten vloer, dus dat dreunde door het hele huis. En oma maar zingen. Afwassen en uit volle borst meezingen met Radio Omnia, die zat illegaal in een schuurtje achter de slagerij. Toen kon je in het dorp niets anders ontvangen. Tegenwoordig is radio digitaal, maar als je in die tijd over de A50 reed, werd zelfs Hilversum 3 weggeblazen door Radio Omnia. Dat kon toen nog.’

Ik wist niet waar de A50 liep. Vanaf de andere kant van het gangpad keek een vrouw met kort haar en een rode bril ons streng aan.

‘Totdat opa de politie tipte. Hij had last van de muziek uit de keuken. Schlagermuziek marcheert natuurlijk niet lekker.’

Ik schudde van nee, maar ik had nog nooit gemarcheerd, laat staan op schlagermuziek.

‘Hij vond het makkelijker om de zender uit de lucht te laten halen dan zijn vrouw te vragen om de radio zachter te zetten,’ zei hij lachend.

Zonder geluid te maken, lachte ik met hem mee. De vrouw met de rode bril keek mij boos aan: nu was ik medeplichtig.

‘Het was een wijs man, maar moeizaam in de communicatie.’

De koe buiten begon te plassen, het geklater drong de coupé binnen.

‘Hij had een verzetsmedaille aan de muur in de woonkamer en een nazimuseum op zolder,’ zei de man. ‘Dat is merkwaardig, maar beter dan andersom. Zeker als je bezoek krijgt.’

Ik knikte.

‘Na het marcheren ging hij afdouchen. Zo noemde hij dat: afdouchen. Hij had een halfuur lopen stampen in vol ornaat, inclusief helm en laarzen en zweette dan als een otter. Ik heb hem regelmatig in hemd en onderbroek naar de badkamer zien lopen. Zelfs het ondergoed was authentiek. Groezelig wit met een swastika op de borst. Als je het doet, moet je het goed doen.’

lees meer in het nieuwe nummer

Steeds gladder

door Roman Helinski

De man werd tachtig jaar. De mensen noemden hem kunstenaar, en hij noemde zichzelf ook zo. Vanaf zijn twintigste verjaardag wist hij dat hij dit was, een kunstenaar. Op die dag begon hij een plank te schuren en hield daar niet mee op. Wekenlang schuurde hij, en hij schuurde met zoveel toewijding, dat zijn ouders dachten dat hij gek was geworden. De plank werd gladder en gladder, en uiteindelijk werd de plank zo glad, dat er weinig meer dan de helft van was overgebleven.

Toen hij klaar was met schuren, sloeg de kunstenaar een spijker in het midden van de plank. Met één rake klap. Het kunstwerk was gereed.

‘Wat maak je?’ vroegen zijn ouders. Het waren aardige, simpele, zeer religieuze mensen op wie niets aan te merken viel, behalve misschien dat ze hun dromen niet hadden nagejaagd en hun zoon niet hadden geleerd de zijne na te jagen. Dat had hij zichzelf bijgebracht.

‘Kunst,’ antwoordde de zoon en hij hief de plank een beetje op en toonde hem aan zijn ouders. Ze dachten op dat moment allebei hetzelfde: hij is gek geworden, de duivel is in hem gevaren. Angstig en vol mededogen, maar geheel en al overtuigd dat hij het goede deed, vroeg zijn vader de volgende dag aan zijn zoon of hij wilde vertrekken uit huis. Het was een lastig en pijnlijk vertrek, de kunstenaar bevatte de breuk eerst niet. Dat kwam pas later.

Ondanks zijn gedwongen vertrek en de daaruit volgende verkillung van de relatie met zijn ouders, hield de kunstenaar vol dat de gladde plank met daarin de spijker waarachtige kunst was. Kunst in zijn zuiverste vorm. De werkelijkheid uitgekleet en teruggebracht tot de naakte kern, betoogde hij. ‘Een tafel is een tafel, een stoel een stoel,’ verdedigde

de kunstenaar zich tegenover een plaatselijke journalist die ook alleen maar zocht naar woorden om zijn kolom te vullen. ‘Kunst is kunst, dit is kunst. Maar ik ga me niet verdedigen, geen haar op mijn hoofd denkt daaraan.’ De journalist knikte begrijpend, en de volgende dag stond er een stukje in de plaatselijke krant waarin de kunstenaar belachelijk werd gemaakt.

De kunstenaar gaf echter niet op, en jarenlang liep hij op de weg die hij in had geslagen, een weg met veel bochten, hobbels en eindeloos schuren, een weg die in niets leek op de kaarsrechte, gladde planken die hij afleverde. Die bleef hij produceren, stevast volgens het beproefde recept: een plank zo glad als een spiegel, met in het midden een spijker die er met één welgemikte slag in was gemept.

Zo verdween de tijd, de jaren vluchtten bij hem vandaan. Het waren jaren waarin de kunstenaar geen geld had, geen contact met zijn ouders, nauwelijks eten, maar wel een oneindige voorraad planken om te schuren. Eigenlijk praatte hij met niemand, behalve met een vrouw die hij in het park had ontmoet tijdens een wandeling. Maar veel liever dan met die vrouw te zijn, schuurde hij zijn planken, met de doortastende vasthoudendheid die je ziet bij mensen met buitengewone talenten, maar ook bij gekken – je weet het als buitenstaander nooit helemaal zeker.

lees meer in het nieuwe nummer

ik-ben-mijn-schatje-kwijt.nl

door Florus Wijsenbeek

In mijn leven heb ik al heel wat honden onder mijn hoede gehad. Bij mijn ouders thuis was geen hond, want ik heb vier broers en een zuster, en mijn moeder vond het iets te veel van het goede om daar ook nog een hond bij te hebben. Mijn eerste hond had ik als student. Nou ja, hij was niet van mij, maar meer van het huis aan de Witte Singel waar ik met andere studenten woonden. Dat klinkt gezellig, maar het huis stond bekend als ‘In de hel van Leyden’ en de hond luisterde naar de naam ‘Satan’. Het was een vervaarlijk dier uit het asiel en hij wist ongewenst bezoek – want de deur stond altijd open – feilloos op afstand te houden.

De eerste hond die echt van mijzelf was, kreeg ik toen ik – inmiddels afgestudeerd en getrouwd – ging wonen in Luxemburg. Het dier was in feite niet van mij maar van ons, want we kregen het dier van een goede vriendin van mijn vrouw. Deze hond was weliswaar ongezeglijk, maar had een perfecte neus en hij kon zowel wild als slagerijen op honderden meters afstand ruiken. Dat gaf veel gemak, want als het beest weer eens ontsnapte, hoefde je maar naar de dichtstbijzijnde slagerij te gaan om hem op te halen. Een keer lukte het hem de benen te nemen midden in het Bergisch Wald rond de Theodor-Heuss-Akademie in Gummersbach, het conferentieoord waaraan ik ook wel had willen ontsnappen. Bij die gelegenheid moest ik hem gaan ophalen bij het abattoir op vier kilometer afstand. Deze hond is ook een keer veertien dagen zoek geweest, en in mijn wanhoop liet ik hem zelfs omroepen als vermist op Radio Luxemburg. Na twee weken bleek dat hij was ingetrokken in het restaurant iets verderop in de straat, waar hij, zeer naar zijn zin en tonnenrond, onder de keukentafel huisde.

Daarna kreeg ik een afdankertje van mijn schoonouders, die zo slecht ter been waren geworden dat ze hun hond niet meer konden uitla-

ten. Het ging om een Welsh terriër, een fameus kreng, waar mijn kinderen dol op waren. Ze was negen jaar oud toen ze bij ons kwam en pas op haar zestiende voer ze ten hemel. Inmiddels was ik als natuurbeschermer geïnvolveerd geraakt in de eendenjacht, en ter assistentie voor deze vorm van faunabeheer wilde ik wel een kooikerhondje. Daarmee kon mijn vrouw als historica wel instemmen, want kooikertjes staan dikwijls afgebeeld op schilderijen uit de Gouden Eeuw. Onze dierenarts, met wie we zeer bevriend waren geraakt, dacht daar evenwel anders over. Hij vond kooikers ‘zenuwenhondjes’ en adviseerde ons – als we dan toch een Nederlands ras wilden – een Friese stabij te nemen. Dat leek ons een wijze raad en zo haalden wij er een op uit Nijeholtpae, in het Nederlands beter bekend als Nijeholtpade, een dorp met 485 inwoners ten oosten van Wolvega. De hond deed haar ras eer aan, want ze was zo koppig Fries dat ze werkelijk nimmer deed wat jij wilde. De jachthoncursus leverde met deze hond dan ook een treurige reeks van zware onvoldoendes op. Uiteindelijk besloot ik een en ander dan maar in de praktijk aan haar te leren en ging ik met haar de wijde polder in. Toen ik over twee sloten heen een eend schoot, en ik licht aarzelend ‘apport’ riep, ging de hond tot mijn stomme verbazing die twee sloten door en liep regelrecht naar de geschoten eend. Daarmee was de pret op: ze rook aan de eend, haalde haar neus op en ging vervolgens achter de schapen aan. Het liep eropuit dat ik was gedwongen niet alleen de schapen te redden, maar ook zelf die eend te gaan halen. Met mijn geweer en mijn kleren op mijn hoofd in de rugzak, ploeterde ik de twee sloten door, onder het goedkeurend oog van mijn hond, die bewonderend zat te kijken hoe mooi ik kon apporteren. Die Friese stabij is dertien jaar geworden en blies toen de laatste adem uit.

lees meer in het nieuwe nummer

Apengeluk en rake schatters

Economentaal of niet, that is the question

door Frank den Butter

Het is een van de zonderlinge aspecten van onze tijd dat het toelichting behoeft wanneer je vaststelt dat taal een belangrijk onderdeel vormt van het culturele erfgoed. Zo is er de afgelopen tijd heel wat te doen geweest over het groeiende aandeel van Engelstalig onderwijs aan de Nederlandse universiteiten en hogescholen. Nog in juni 2018 schreef de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap Ingrid van Engelshoven (D66) daarover een brief aan de Tweede Kamer. Die brief draagt de titel 'Internationalisering in evenwicht' en is een mooi voorbeeld van een enerzijds-anderzijds-verhaal, waarbij zij zowel de voorstanders als de tegenstanders van meer Engelstalig onderwijs te vriend poogt te houden.

Enerzijds is het voordeel van Engelstalig onderwijs uiteraard dat daarmee meer buitenlandse studenten kunnen worden aangetrokken. Dat is goed voor onze handelseconomie, waar buitenlandse contacten en internationaal zaken doen, steeds belangrijker worden, en bovendien is het goed voor de financiële situatie van universiteiten en hogescholen. Door het aantrekken van buitenlandse studenten, die aanzienlijk meer betalen dan Nederlandse studenten, kunnen die instellingen hun marktaandeel en daarmee ook hun budget verhogen. Anderzijds is het nadeel van het Engelstalig onderwijs dat daarmee onmiskenbaar het onderwijs verschaalt en versimpelt. Doorgaans kunnen Nederlandstalige docenten hun verhaal beter in het Nederlands dan in het Engels vertellen. De minister zag overigens geen reden om sturend op te treden. 'De Nederlandse taal blijft overeind en verdwijnt niet uit het onderwijs, ook niet uit het hoger onderwijs. De wet heeft Nederlands als uitgangspunt, maar kent ook uitzonderingen. Die zijn er niet voor niets,' stelde ze,

maar ze liet wijselijk onvermeld dat inmiddels 75 procent van de masteropleidingen al Engelstalig is en het aantal Engelstalige bacheloropleidingen snel stijgt.

Een van de achtergronden van de ministeriële brief was dat in de media het gemor was aangezwollen over het dikwijls povere Engels in de collegezalen (native speakers reppen vergoelijkend van ‘globish’) en over uitwassen, zoals de verplichting om scripties van universitaire research master-opleidingen Nederlandse taal en cultuur in het Engels te schrijven, waarbij alle citaten van Vondel, Huygens en Multatuli dienen te worden vertaald. De vereniging Beter Onderwijs Nederland (BON) spande zelfs (tevergeefs) een rechtszaak aan tegen de Staat der Nederlanden vanwege ‘de vernieling van het hoger onderwijs’ door de opmars van het Engels. Bestuurslid van de vereniging Felix Huygen lichtte in *de Volkskrant* van 28 juni 2017 de aangifte toe met een aandachttrekkend opiniestuk waarin hij gewag maakte van zijn waarneming dat docenten die Nederlandstalige colleges verlevendigden met aansprekende anekdotes, zich in het Engels als ‘hakkelende dooie dienders’ uitdrukten, waarbij hun colleges vastliepen op de beperkte woordenschat van sprekers en toehoorders: ‘Het was als een orkest waarin de pianist plots viool moest spelen, en de violisten klarinet.’

lees meer in het nieuwe nummer

Auteurs in dit nummer

MARIANNE AARTSEN (1950) – Beeldend kunstenaar. Studeerde onder meer aan de Jan van Eijck Academie te Maastricht. Zij schildert, dicht, maakt grafiek en beelden. Zie: www.marianneaartsen.com.

FREDIE BECKMANS (1956) – Schilder, voordrachtskunstenaar, voorzitter van de Worstclub, ex-wereldkampioen kookperformance. Winnaar Hollands Maandblad Schrijversbeurs 2006-2007 (*Essayistiek*).

PIETER BOELES (1942) – Jurist; heeft veel geschreven over migratierecht, eerst als advocaat in Amsterdam, later als hoogleraar te Leiden. Is thans gasthoogleraar aan de VU; maakte daar twee documentaires, waarvan *The Other Traveller* onlangs is gepubliceerd op de website van *De Groene Amsterdammer*.

FRANK DEN BUTTER (1948) – Hoogleraar Algemene Economie aan de Vrije Universiteit te Amsterdam. Was o.m. lid van de WRR en voorzitter van de Koninklijke Vereniging voor de Staathuishoudkunde.

AAT CEELLEN (1950) – Acteur, regisseur en schrijver. Publiceerde drie verhalenbundels en zes romans, waarvan de meest recente zijn: *King, een komedie* (2010) en *Het Heerlijk Avondje* (2012).

JAN-WILLEM DIJK (1985) – Dichter en schrijver van korte verhalen. Doceert tevens aan de Schrijversvakschool Groningen. Ontving in 2016 de Tine Clevering-Meijer Prijs van het Prins Bernhard Cultuurfonds en in 2017 de Hollands Maandblad Aanmoedigingsbeurs (*poëzie*).

ARNON GRUNBERG (1971) – Schrijver en columnist. Ontving o.m. de Anton Wachterprijs, de F. Bordewijkprijs, tweemaal de Gouden Uil, tweemaal de AKO-literatuurprijs, de Libris literatuurprijs, de Constantijn Huygens-prijs en de Frans Kellendonk-prijs. In 2017 werd hem de Gouden Ganzenveer uitgereikt.

ROMAN HELINSKI (1983) – Schrijver en journalist. Publiceerde in o.m. *Hollands Maandblad*, *Hard Gras* en *Das Mag*. Na zijn debuutroman *Bloemkool uit Tsjernobyl* (2014) verscheen *De wafelfabriek* (2017).

PHILIP HUFF (1984) – Schrijver, scenarist, vertaler. Ontving de Hollands Maandblad Schrijversbeurs 2010-2011 (*proza*). Na vier eerdere romans publiceerde hij in 2015 de essaybundel *Het verdriet van anderen*.

VINCENT KORTMANN (1975) – Rondde in 2017 de vierjarige opleiding aan Schrijversvakschool Groningen af met een reeks korte verhalen. Naast het schrijven van verhalen werkt hij aan een roman en recenseert hij voor het literaire weblog *Tzum*. Het verhaal in deze *Hollands Maandblad* is zijn literaire debuut.

DELPHINE LECOMPTE (1978) – Won met haar debuutbundel *De dieren in mij* (2009) de Cees Buddingh'-prijs. Nadien werd *Dichter, bokser, koningsdochter* (2015) genomineerd voor de VSB Poëzieprijs. In 2017 verscheen haar zevende bundel *Western* en onlangs verscheen *The Best Of Delphine Lecompte*.

GERRY VAN DER LINDEN (1952) – Dichter, beeldend kunstenaar en docente aan de Schrijversvakschool te Amsterdam. Publiceerde o.m. twee romans, een novelle en elf dichtbundels: www.gerryvanderlinden.nl.

ILSE STARKENBURG (1963) – Dichter en schrijver. Publiceerde o.m. *De blinde vlek op de kaart* (1998), *In plaats van alleen* (2003) en *Gekraakt klooster* (2007). In 2017 verscheen de bundel *De boom valt op mij*.

FRANS STÜGER (1946) – Debuteerde in 1975 met de roman *De gedachte*; daarna verschenen o.m. *Weerloos* (2003), *Personages, conflict, perspectief* (2011; in ‘de schrijfbibliotheek’) en *De Bastaard* (2017).

FLORUS WIJSENBEK (1944) – Was tussen 1984 en 1999 lid van het Europese parlement voor de VVD; is thans senior adviseur, o.a. bij European Public Policy Advisors.

HOLLANDS Maandblad

Redactie: Bastiaan Bommeljé

Redactieraad: Gerard van Emmerik, Beatrijs Ritsema en Mark Boog

Vormgeving: Steven Boland

Copyright: Auteursrecht voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Deze uitgave werd mede mogelijk gemaakt door subsidie van het Nederlands Literair Productie- en Vertalingfonds, thans Nederlands Letterenfonds.

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

Redactiesecretariaat: Hollands Maandblad • Postbus 59.752 • 1040 LG Amsterdam •
Tél. 020-6175955 • info@hollandsmaandblad.nl (niet voor kopij)

Bij ongevraagde bijdragen postzegels voor antwoord bijsluiten

Uitgever: Stichting Hollands Maandblad, p/a Bilderdijkkade 63-b • 1053 VJ Amsterdam

Abonnementen: 12 nummers per kalenderjaar, prijs per jaargang € 79,50 •

Proefabonnement (3 nummers) € 20,- Abonnementen die niet één maand voor afloop van de abonnementsperiode zijn opgezegd, worden automatisch verlengd

Opgave: S.P. Abonneservice • Postbus 105 • 2400 AC Alphen aan den Rijn.

Telefoon tijdens werkdagen van 9.00-17.00 uur: 0172-476085.

Een acceptgiro voor betaling volgt

Losse nummers: € 7,50 • dubbelnummers € 9,90 • Verkrijgbaar bij de boekhandel of door bestelling via www.hollandsmaandblad.nl dan wel per mail: HollandsMaandblad@spabonneservice.nl